

Vad döda berättar av Theodore Sturgeon

Han hade samtalat med två döda män och en död flicka, och nu låg han i mörker. Han var vid medvetande, men det fanns ingenstans något att rikta medvetandet på. Detta var ett mörker, som var svartare än alla andra mörker.

Hans filosofi drev honom att göra en inventering. Detta kunde inte enbart vara *intet*. Medvetandet självt kan inte existera med *intet*; de utesluter ömsesidigt varandra. Inventering då:

Post: ett mörker.

Post: kropp. Andedräkt fuktade varmt insidan av hans näsborrar. Ett bankande hjärta. Tydligt elastiskt tryck på axlar, bakdel, vader, hälar. Alltså låg kroppen på rygg. Fingrar på bröstet. Fingrar ovanpå fingrar. Händer tillsammans på bröstet alltså. Därför: kropp utsträckt. Ja, naturligtvis. Detta var det ställe där döden fanns. Detta var det ställe där man upptäckte om döden var död eller evigt liv.

Post: själva filosofin. Det viktiga. Det som allt rörde sig om. Filosofin var . . . var . . . Senare skulle han kunna fundera över det. Han var tvungen att först finna döden. Alltså . . .

Post: döden. Precis lika säkert som det fanns andedräkt i hans näsborrar, lika säkert som han låg här, fanns döden här. Om döden hade funnit honom, så var döden döden. Men om han hade funnit döden, så skulle han finna sin oändlighet. Döden fanns här. Här; alltså . . .

Post: *här*. Det fanns inget att sluta sig till om *här*. Här var det ställe där han låg. Det var inte något ställe han hade varit på tidigare. Det fanns något han var tvungen att ta reda på om det. Vad då? Men hur skulle han kunna veta det?

Öppna ögonen och se efter, sade han för sig själv och öppnade ögonen.

En blågrön strålgans trängde in mellan hans ögonlock. Han låg med ögonen idiotiskt uppspärrade och såg lika litet i ljuset som han hade sett i dess frånvaro, tills hans ögon riktades mot det raka bandet av mindre skarpt ljus direkt ovanför honom och han såg.

Han befann sig i ett tält. Nej – inte ett tält. Väggarna sluttade inåt och möttes ovanför hans huvud, men väggarnas föreningspunkt vilade åt båda håll i mörker. Det var en korridor med triangulär genomskärning, och han låg på golvet. Han satte sig upp. Den medvetna muskelansträngningen fullbordade hans inventering.

Post: identitet. Jag är jag. Jag är Hulon . . . Jag är här.

Han föll på knä och drog automatiskt i sitt enda, enkla klädesplagg. Det var en skjorta med bälte, ärmlös med breda axelklaffar, och den räckte honom till mitt på höfterna. Han hade inget annat på sig. Han drog besväret i skjortan och undersökte bältet. Det var en slejf, som var fastsydd vid skjortan på ömse sidor ovanför hans höfter. Det fanns inte något spänne; när materialets båda ändrar låg tillsammans, förblev de tillsammans. Han skilde dem åt och förde dem samman igen.

Han såg sig omkring. Golvet var ungefär tio meter brett, och väggarna tycktes ha samma höjd. Den blågröna strålgansen vällde upp från golvet runt honom och mer dämpat, från väggarna och det spetsiga taket. Framför honom och bakom honom rådde emellertid absolut mörker, ett tätt mörker.

Det fanns en död som väntade honom här – bakom honom eller framför – han visste inte vilket, men han visste att den fanns där. Han var tvungen att ta reda på vad döden var, innan den fann honom. Och han var tvungen att ta reda på en sak till, och den hade att göra med korridoren. Han kikade in i mörkret framför sig. Sluttade golvet en liten aning åt höger?

Han kastade en blick över axeln på det andra mörkret och stålsatte sig. *Du vet att du kommer att känna skräck bakom dig. Det är naturligt. Det kan komma fram bakom dig – men var säker på dig själv. Var säker på dig själv, annars kommer du att ha fruktan att frukta förutom döden.*

Han reste sig och lade för första gången märke till att hans fötter var nakna. Golvet var elastiskt, svalt – inte kyligt; och golvet ingav honom en så besynnerlig känsla att han snabbt

böjde sig ner och lade handen på det. Det var slätt, solitt bortsett från dess obetydliga elasticitet; men dessutom ingav det en känsla av rörelse, som om dess yta vore sammansatt av myriader mikroskopiska virvlar i häftig, obetydlig rörelse. Han stod upprätt. Rörelsen var mycket svag under hans fötter och så konstant att han visste att han snart inte skulle märka den längre. Han gick framåt och såg på golvet, som tycktes slutta en aning. Han hade misstagit sig, det upptäckte han då han hade gått en tio, tolv steg. *En synvilla förorsakad av ljuset.* Golvet framför tycktes slutta en aning, men det var förvisso plant under hans fötter. Ljuset – det rörde sig med honom!

Han såg sig omkring och såg bara samma enformiga golv och två väggar. Det var som om han belystes av en strålkastare, som hölls dold för honom.

Han såg sig om och just som han vände huvudet, uppfattade han en rörelse ur ögonvrån. Han flämtade till och rusade fram till väggen, pressade ryggen mot den och stirrade in i mörkret. Det fanns något – det fanns *något*. En . . . en sak, ett *öga!*

Det befann sig långt nere, nästan vid golvet, och det rörde sig mot honom. Mot honom och sedan bort och sedan stannade det och svängde hit och dit och kom mot honom igen och dök fram i ljuset.

Det var en bubbla. En stor bubbla, kanske trettio centimeter i diameter, och den fick synbarligen sin rörelse från det egendomliga mosaikmönstret av miniatyrströmmar i golvet. Den dansade och irrade ovanför dem, vände än åt ena hållet, än åt andra och rullade då och då.

Hulon gick fram till den. Om den var levande, så struntade den i honom. Den rörde sig, men fullständigt planlöst. När Hulon flyttade sig, rörde sig ljuset med honom och belyste klart bubblan. Han iakttog den försiktigt ett ögonblick och föll till slut på knä bredvid den. Han såg sin förvridna, dansande spegelbild på dess sida. Den tycktes vara fylld av en klar, blekbrun vätska. Han sträckte fram handen, tog mod till sig och rörde vid den. Den skalv till som gelé men gjorde inte något försök att undkomma. Han väntade tills den åter hade börjat rulla och lade då snabbt sin hand på golvet framför den. Den hoppade upp från hans fingrar som en leksaksballong och studsade långsamt upp och ner, tills den kom till vila och väntade på nästa nyckfulla rörelse från golvet.

Hulon sträckte sig impulsivt fram och plockade upp den. Den sjönk ihop i hans händer. Han tryckte lätt på den – den brast och han stirrade på sina tomma händer. Det kom en häftig ström av vätska, som omedelbart försvann då den nådde golvet. Det fanns inte något tecken på skal eller blåsa av något slag; saken var helt enkelt borta.

Hulon torkade sina händer på skjortan och ryckte på axlarna. Saken hade uppenbarligen varit livlös. Den påminde honom om att han var litet törstig, men det var allt. Törstig! Kanske en sådan här sak skulle komma väl till pass. Han hade ingen aning om hur länge han skulle vara här innan . . . Han ryckte åter på axlarna och luktade på fingrarna. Bubblan hade lämnat kvar en svag, stimulerande doft. Hulon nickade. Om saker och ting utvecklade sig illa . . .

Men kunde inte det här vara döden? Gift?

Vänta och se, sade han för sig själv. *Ta först reda på vad som finns vid slutet av korridoren.* Och plötsligt stod det klart för honom att han först nu ägde alla sina kropps- och själsförmögenheter – att från det ögonblick, då han hade funnit sig utsträckt i korridoren, hade han bara gradvis återfått dem.

Hur hade han kommit hit? Vad var det här för ett ställe? Vad var det för en tanke om de båda döda männen och den döda flickan, som han hade samtalat med? Vad var meningen med det här fantastiska, knappt tilltagna klädesplagget, som han hade på sig? Var fanns hans kläder? Hur följde ljuset honom?

Hans hjärta började banka. Han såg ut i mörkret, framför sig, bakom sig. Chocken började utkräva sin tribut. Han vände, vände igen och stod sedan blickstill med sammanbitna tänder och kisande ögon.

Hans nerver skrek ”*spring!*”

Han stod stilla och skalv till av ansträngningen att göra det. Sakta gick han sedan fram till

högra väggen och satte sig vid den; han lutade bekvämt ryggen mot den och såg från mörker till mörker; och han började ordna sina tankar.

– Det finns tankar för här, mumlade han, och tankar för utanför – för innan jag kom hit. Han fuktade läpparna och lät medvetet sina axlar slappna av, för de hade börjat värka. – Jag är Hulon. Jag arbetar på Empire Theater och är maskinist på dagskiftet.

Han fixerade detta i hjärnan och vägrade att tänka på något annat, tills tanken fanns där klar och ensam.

– Nu, sade han och talade tyst på grund av de ljudabsorberande väggarna – de tycktes vara av samma statistiskt-dynamiska material som golvet, tycktes suga upp ljudet på samma sätt som mörkret sög upp ljuset – nu ska jag tänka på *här* först, därför att jag är här. Vad som än kommer att hända mig, kommer det att hända här och inte på Empire Theater. Jag vet inte vad det här är för ett slags ställe eller vem som har byggt det. Jag vet att jag är här för att möta döden och för att ta reda på vad som finns vid slutet av korridoren. Jag vet att om jag kan ta reda på vad för slags död jag ska möta här och om jag kan upptäcka vad som finns vid slutet av korridoren, så kommer jag att få evigt liv. Om jag inte kan ta reda på dessa saker, så kommer jag att dö här. Jag gick med på detta, och jag kom hit av egen fri vilja.

Han såg uppför och nerför korridoren. Han såg inte någon död. Han såg sluttande väggar och ett golv som var upplyst av en ljuspöl, i vars mitt han befann sig. Han såg två bottenlösa brunnar av mörker. Och plötsligt spratt han till och såg hur en ny bubbla planlöst irrade fram ur mörkret till vänster om honom. Han log för sig själv och torkade automatiskt händerna på skjortan. När han gjorde det uppfattade han en snabb rörelse på väggen mitt emot. Han blev spänd i hela kroppen och stirrade. Det fanns inte något där. Ett spratt av ljuset?

Ett vad då av ljuset?

Han trevade åter med händerna över den korta skjortan och såg åter den diffusa rörelsen på väggen.

En skugga!

Han lyfte skjortans fäll och vände upp den. Ljuset kom inte till materialet utan *från* det! Det var fullständigt självlysande. Inte att undra på att ljuset följde honom!

Slutsatsen gjordes och registrerades. Han väntade men inget följde på den i hans hjärna, och han började därför tänka på händelserna *utanför* det här stället. Denna tankeindelning var hans filosofis *modus* och han behövde den nu som aldrig tidigare. Han avledde fullständigt sin uppmärksamhet från sin nuvarande situation och granskade de händelser som hade lett till den.

Det hade börjat på allvar, när han skrev ”Var finns tryggheten?” för *Coswell's Magazine*, en föga känd kvartalstidskrift. Men hans första kunskap om dessa egendomliga händelser daterade sig till den dag då han hade sett den döde mannen på Empire Theater.

När han tänkte tillbaka på det, blev han förvånad över att han över huvud hade lagt märke till mannen. För det mesta finns det tre arbetsgrader för en biomaskinist – uppmärksam, sysselsatt och frenetisk. Alla tre intensifieras om bion kör repris; om det råkar vara så att den gamla filmen inte har gjorts i ny kopia. Och den där kvällen hade han fått tre stycken på halsen – två långfilmer och en kortfilm, som just hade kommit från en bio, vars maskinist uppenbarligen inte trodde på att splitsa ihop film som alla andra och som hade fogat ihop bara två filmbilder i stället för fyra, så att den lilla ljusglimten uppe i vita dukens hörn, vilken angav att det var dags att skifta projektor, var så kort att en människa måste ha ögon som fotoceller för att över huvud taget se den. Han missade två vid ena föreställningen och fick en tom vit duk och ett skrockande från ljudbanden, och andra gången kom mr Shenkman, direktören, upp i maskinrummet och undrade vänligt hur det var fatt. Hulon hade inte gjort något sådant på månader, och han skulle ha känt sig mycket bättre till mods, om mr Shenkman hade stampat i golvet och svurit, men det var inte direktörens sätt och Hulon hade bara sig själv att vara ilsken på.

Han hade tre gluggar, som han kunde se vita duken genom – en vid var och en av de båda

stora IPC Simplex-projektorerna med deras väsende Magnarcs och en i hopfogningsrummet, där filmen förvarades i lådor av stål och asbest. När han rörde sig i hytten, var hans uppmärksamhet nästan ständigt riktad på dessa gluggar och vita duken. När en filmrulle närmade sig sitt slut, befann han sig i en nästan extatisk koncentration och försökte bestämma vilken av dessa fläckar och prickar – om det nu över huvud taget fanns några – som var en rispa på den gamla filmen eller en signal.

Det var otänkbart att hans uppmärksamhet då skulle dras till något annat utanför gluggarna än vita duken. Men det hade den blivit. Kanske själva filmen – en gammal krigsfilm om första världskriget med Conrad Veidt i huvudrollen – hade något med det att göra. Vad det än var, tittade han genom tobaksröken utanför hytten mot logerna, samtidigt som han tryckte sig nära glasrutan och var beredd med foten att stampa på den pedal som skulle koppla in B-projektorn.

En man satt där alldeles rak i ryggen – inte på ett onaturligt sätt utan som om detta vore ett utmärkande drag för honom. Ljuset gav skärpa åt en kraftig kindknota, en skimrande panna och en monokel. Han såg också ett långt och smalt cigarrettmunstycke – och sedan blinkade signalljuset till på vita duken, och Hulon stampade till med foten. Projektor A rasslade till och projektor B:s Magnarc började väsa, kedjehjulen satte i gång, skyddsplåtarna smällde ner för A, upp för B och växlingen var gjord. Hulon justerade inställningen en aning och skruvade upp volymkontrollen, som fanns strax nedanför gluggen. Sedan han hade kastat ännu en blick på vita duken, gick han runt projektorn och stirrade på den linje av ljus som periskoperades uppifrån Magnarc-maskinen och projicerades mellan två svarta linjer på ett vitt kort för att visa öppningens storlek. Belåten öppnade han projektor A:s nedre rullhylsa och tog ut den använda rullen. Medan han gjorde det, kastade han åter en blick på vita duken och fann sig åter stirra på mannen i logen. Han kände den där mannen – det var han säker på. Och om det var den man han trodde det vara, så var den mannen död.

Han gick ut i hopfogningsrummet och satte in rullen i tillbakavevningssmaskinen, som automatiskt satte i gång när han stängde den. Åter såg han ut genom gluggen, och till sin förargelse upptäckte han att han inte alls såg på vita duken utan på mannen.

Han kunde ha svurit på att det var Conrad Veidt i egen hög person, den berömde kaptenen på ett tjugofilmatiska ubåtar och jagare, typen för den skurkaktige *Oberleutnant*, personifikationen av den preussiske exercisdjävulen.

Men Veidt hade dött för flera år sedan.

Något rörde vid hans axel, och han ryckte till och gav till en grymtning.

– Hej, sade Frank, den andre maskinisten, vad står på, Hulon? Har du sett ett spöke?

– Repriser är fulla av sådana, sade Hulon. Han såg på Franks flinande, sorglösa ansikte och beslöt sig för att inte oroa honom med sina hallucinationer. – Du kommer att få fullt upp med att göra i kväll, Frank. Så här lyder tidtabellen. Vi är åtta minuter försenade. Jag missade två byten. Du måste korta ner Kommande Filmer några meter, och mr Shenkman säger att det går bra att utelämna köpmannaorganisationens reklamfilm vid andra föreställningen. Se upp med signalerna. Vem som än har gjort dem, så är han en idiot. Och du skulle se några av hopfogningarna. Jag har klippt och satt samman dem igen och – han öppnade det eldsäkra skåpet – jag stack pappersremсор i rullarna, då en del av det där hafsigaste jobbet inte höll. Om du vill göra det lättare för nästa kille, så kan du fortsätta med att greja dem.

– Visst, sade Frank. Varför glör du dit ut? Har du sett någon snygg brud i en loge?

Va? sade Hulon. Åh . . . tyckte att jag såg någon jag kände. Är du klar att överta jobbet?

Mannen i logen höll på att resa sig.

– Det är därför jag är här.

Hulon tog sin rock. – Då säger vi väl det. Och få inte Hollywood på hjärnan.

Medveten om Franks förvåning – för han brukade stanna kvar ungefär en kvart för att småprata – sparkade han upp dörren och klev nerför stegen två pinnar i taget.

Mannen som såg ut som Conrad Veidt avtecknade sig mot vita duken, när han försiktigt gick nerför mittgången. Hulon skyndade efter honom och följde honom ut i och genom

foajén. Han rusade förbi mr Shenkman med en kort nick och hade hunnit ikapp mannen med monokeln, när han gick ut genom dörren till gatan.

Jag vill inte göra det här, tänkte Hulon, men det kommer att reta mig återstoden av mitt liv, om jag inte gör det. Han gick fram till mannen i gathörnet och rörde vid hans armbåge. – Förlåt . . .

– Ja? Det var samma röst också – skarp och bestämd.

Hulon sade: – Ni är Conrad Veidt. Han hade tänkt säga: – Ni *ser ut* som . . . Men det sätt, på vilket mannen vände sig om och hans panna välvde sig, var alltför likt det han hade sett på vita duken för att det skulle råda något tvivel.

– Är jag? Sade mannen och log. Och tror ni på odödlighet?

Hulon skiftade fot. – Tja, jag . . . det gör jag nog inte. Nej, naturligtvis inte.

Mannen ryckte på axlarna. – Ni vet att Conrad Veidt är död. Uppenbarligen har ni begått ett misstag. Adjö.

– Adjö, sade Hulon ynkligt. Han följde mannen med blicken och stod där och kände sig mycket, mycket dum.

Det var den förste döde mannen, tänkte Hulon, då han satt lutad mot väggen i den egenomliga korridoren. En ny bubbla kretsade och virvlade klumpigt i hans närhet. Han sparkade till den; den brast och dess vätska försvann ner i golvet. Nå – vem var den andre?

Leslie Howard – två dagar senare, under exakt samma omständigheter; en film med Leslie Howard, en välbekant profil i en loge strax innan Frank avlöste honom. Han kom ihåg att han, när han hade skyndat efter gestalten från det förflutna nerför gången och genom foajén, hade undrat huruvida hans uppmärksamhet med flit hade dragits i den riktningen av någon mystisk makt eller om det var en ren händelse. Om det var med flit, vilket kunde syftet vara? Vem var han, eftersom han så uppmärksammades av . . . Han tappade bort tanken i det panikartade ögonblick, när han stod framför biografen och såg sig omkring och trodde att mannen hade undkommit. Sedan såg han honom stå vid tidningsståndet och köpa ett exemplar av *Coswell's Magazine*. Hulon gick fram till honom.

– Får jag tala med er ett slag?

Mannen såg på honom och lutade huvudet en aning på sned på Howards välbekanta sätt. – Javisst, gamle gosse.

Hulon fuktade läpparna. Han skulle vara försiktigare den här gången.

– Jag tror att ni är Leslie Howard.

– Det var som tusan! Dödades inte han under kriget?

– Det sägs så.

– Hur skulle jag kunna vara det?

– Jag vet inte. Jag försöker inte ens fundera ut det. Hör på, vem ni än är, tro för guds skull inte att jag är en dåre. Jag liksom bara griper tag i halmstrån. Jag har vissa – ideer. Jag gör vad jag kan med dem, men vad jag kan se så kommer det att ta mig mer än ett liv att utarbeta dem allesammans. När jag ser någon vid liv som borde vara död, så spritter det liksom till inne i mig. Jag vet att det måste vara en likhet, men jag tar den chans på biljonen att en människa kanske kan leva längre än normalt, mycket längre menar jag . . . och så ger jag mig efter honom, rusar ikapp honom, hejdar honom, precis som – ordströmmen blev långsammare, stannade av och Hulon blev röd i ansiktet medan den andre artigt väntade – precis som jag gjort med er nu.

Han skrattade osäkert. – Jag förstår inte varför det känns som om jag skulle kunna anförtro er allt det här.

– Jag tar det som en komplimang, sade den andre och klappade honom på axeln. Men – Leslie Howard dödades alldeles säkert. Ursäkta mig.

Och han gick sin väg.

Hulon tänkte: *Ingen känner en människas ansikte som en biomaskinist.* Dag efter dag, timme efter timme borrar dessa ansikten in i honom; nyanser i röst och ansiktsuttryck fram-

träder som publiken aldrig ser, lika litet som den ser en flimrande signal på vita duken.

Han som liknade Leslie Howard stannade och sade något till en flicka, som stod i dörren till sybehörsaffären en bit från Empire. Hon nickade och mannen fortsatte. Hon stod där fortfarande. Hulon gick fram till henne. *Jag kan ju bara precis gå förbi och se på henne. Det är något . . .*

Då han närmade sig henne, vände hon sig om, och han flämtade till. Det där egendomliga ansiktet med de fylliga läpparna och det platinablonda håret . . . hon brukade kallas för "Det blonda bombnedslaget". Hon var död hon också. – Jean Harlow, sade han med kvävd röst.

Hon log och sträckte fram handen. – Goddag, sade hon överraskande nog.

Han tog hennes hand i sin, som tycktes ha fått ett eget liv. Han såg ner på händerna som tryckte varandra, som om han under sitt arbete hade hittat en film med triangulära hål för kedjehjulen. Han såg henne i ansiktet och blinkade till. – Mitt namn är Hulon . . .

– Och det är ditt förnamn, sade blondinen. Jag vet det. Kan vi gå och prata nånstans?

Under hennes arm lade han märke till det välbekanta orangefärgade omslaget till *Coswell's Magazine* – det nummer som hans artikel stod i. Han sade: – Vi kan sätta oss vid ett bord i Empirebaren.

De gick dit. *Jag ska ge mig till tåls*, tänkte han. *Det här är vanvettigt; det finns för många frågor att ställa. Jag ska ge mig till tåls. Hon vet vad hon gör.*

Hon frågade: – Vad har du för utbildning, Hulon?

Han hjälpte henne av med kappan och satte sig mitt emot. – Ingen särskild. Realskola. Jag har läst en del på egen hand.

– Vad fick dig att skicka den där artikeln till *Coswell's*?

– De publicerar såna där saker. Jag tyckte att jag hade en viktig idé. Den ingår i en . . . kalla det en filosofi, om det inte låter för högrävande, sade han.

– Det är en filosofi, sade hon. Vi kan kalla saker och ting vid deras rätta namn. En sån lustig, blyg människa du är, Hulon!

Det fanns inget att svara på detta, så han väntade. En kypare kom och försvann. Deras drinkar kom. Hon slog på tidskriften. – Vad fick dig att bli intresserad av trygghetsidén till den grad att det eggade dig att skriva en sån här artikel?

– Jag är biomaskinist. Jag följer inte med filmerna alltför noga, men en hel massa av vad de handlar om tränger in i skallen. Tycks mig som om en massa människor i levande livet också oroade sig för sin trygghet. Jag började lyssna på människor jag känner, när de pratade. En hel massa av dem oroar sig för det. Jag började undra var tryggheten fanns. Alla tror att den finns på något annat ställe, aldrig där en människa kan lägga handen på den och säga: "Här är den. Jag har den." Så jag funderade ut var den fanns och skrev ner det och *Coswell's* publicerade det. Det är alltsammans.

– Jag har läst artikeln. Men berätta det själv för mig – var finns tryggheten?

– Bakom oss. Han såg på hennes förväntansfulla ansikte och utvecklade påståendet. – Det är ingen mening med att söka i framtiden efter trygghet, för framtiden tillhör oss inte – den är en dröm, ett knippe möjligheter. Det är ingen mening med att söka efter den i nuet, för nuet är i tiden som en matematisk punkt – en plats utan något område. Så det enda en människa har finns bakom henne – hennes minnen. Det enda en människa kan se fram emot är att se tillbaka dit där hon har varit. Det hon har betyder inte något. Det hon *har haft* är det enda som hon kan klamra sig fast vid – det enda som ingen makt på Jorden kan ändra på. Och vem som helst som försöker spåra upp tryggheten, kommer att ställas inför det – ägodelar som ingen kan rubba, saker som verkligen tillhör en människa. Följaktligen – han ryckte på axlarna – finns tryggheten inte i framtiden, är inte ett slags bergstopp som människor klättrar upp emot. Och den finns inte i nuet, för "nuet" täcker bara ett sånt litet område i tiden att det inte finns; man kan inte ha trygghet eller en cigarrett eller en bil på den del av tiden som är så liten att den inte kan mätas. Den finns bakom oss. Den finns bara i det vi har haft och i det vi har gjort.

– Det är en häpnadsväckande idé, sade hon. Men den avlägsnar liksom alla möjligheter till

fri vilja, inte sant? Enligt din idé kan en människa handla bara i nuet, och nuet är en alltför kort tidrymd för att man ska kunna göra något med den.

– Nej, det är det inte, sade Hulon bestämt. Man kan göra så här mycket med sitt nu – man kan forma sakernas natur, så att den bildar det bästa möjliga minnet för en. Man kan forma tvärsnittet i den förbiflytande tidsströmmen, som om man vore en tråddragningsdiamant, och ge det just det tvärsnitt som passar ens minne bäst.

– Och det betyder att det inte kan finnas någon trygghet för *nuet*, för just detta ögonblick?

– Nej, sade Hulon igen. Trygghet för detta ögonblick är ett slags självtillit, som härrör från en sorts radar; impulser sända från nuet men avspeglade saker och ting som vi har varit och haft och gjort.

– Bra, sade flickan. Jag ber om ursäkt för att jag förhör dig så här. Jag var tvungen att få reda på om du håller fast vid det du skrev eller om du bara roade dig med en flyktig idé. Berätta nu för mig om huruvida den här trygghetsidén är din filosofi?

– Visst inte, sa Hulon. Den är bara en del av den. Den härrör ur den.

– Åh. Och du har sammanfattat den där filosofin i några huvudpunkter? Kan du kortfattat redogöra för vad den är för något?

– Inte ännu. Inte kortfattat. – Han funderade ett ögonblick.

– Jag kan säga så här mycket. Och tänk på att det inte är den grundval av fakta som den kommer att bli, men det är så långt som jag har kommit genom att iakttä människor och maskiner och genom att läsa och lyssna på musik. Det lyder så här:

Det som är fundamentalt är viktigt.

Det som är fundamentalt är enkelt.

Det som är komplicerat är följaktligen inte viktigt. Det kan vara intressant eller spännande – det kan till och med vara nödvändigt för något annat som är komplicerat – men det är inte viktigt.

Hon nickade. – Det är bra. Det är utmärkt. Och – vad skulle du vilja göra med en sån där idé? Förvandla hela världen till ett gigantiskt Walden?

Hulon hade inte läst Thoreau, förstod inte anspelningen och sade det. När hon hade förklarat sade han: – Nej, för sjutton. Jag är inte någon fanatiker, som vill att alla ska återgå till att fiska, jaga och själva bygga timmerkojor åt sig. Det enda jag vill göra är att tänka ut alltsammans enligt den här idén jag har . . . jag menar allt: konst och teknik och affärer och politik. Jag tror att jag skulle kunna utarbeta det alltsammans, om jag hade tillräckligt med tid.

– Och vad skulle du sedan göra med det?

– Jag skulle försöka lära ut det till människor – till fler och fler människor, tills det blev ett naturligt sätt att tänka på. Det sätt som folk nu tänker på bara ställer till bekymmer. Folk tror att ju större en sak är, desto bättre är den. De tror att om litet är bra, så måste en massa helt enkelt vara underbart. De kan förstå vikten av balans i en diet eller i en bro, men de in-skränker det alltför lättvindigt till såna saker och försöker balansera andra saker otillräckligt. Eller andra *slags* saker, tillade han efter ett ögonblicks tvekan. Men allt det där ligger långt framför mig. Det som bekymrar mig just nu är att jag inte har tillräckligt med tid för att utarbeta allt det här. Jag vet hur stort det är och vilket obetydligt ögonblick ett liv är. Jag skulle kunna göra mer av en sån här idé, om jag på något sätt visste att allt mitt tänkande inte skulle klippas av en vacker dag av den gamle mannen med lien.

– Och det är verkligen viktigt för dig?

– Verkligt viktigt. Fundamentalt, tillade han och log blygt. Så viktigt att om jag ser någon på gatan som borde vara död, stannar jag och frågar honom vem han är bara för att . . . bara för den vanvettiga chansen att någon kan ha funnit ut hur man kan leva längre.

– Hur vet du att någon skulle kunna det?

Hulon bredde avvärijande ut händerna. – Det gör jag inte. Men det skulle kunna ske. Åldrande är något slags biologiskt misstag. Kanske någon har räknat ut var misstaget gjordes. Kanske någon har räknat ut det för länge sen. Om någon har gjort det, så skulle denne någon

inte precis annonsera om det i dagstidningarna. Alltför många människor är rädda för att dö. Alltför många människor vill leva så, att de kan få fler och fler saker, större och större makt. Folk skulle ansätta den som hade en sådan där behandling till salu, och antingen skulle orätta människor leva längre eller skulle behandlingen överbefolka Jorden och mänskligheten göra slut på sig själv genom krig om mat och livsrum.

– Du har så rätt. Du har en häpnadsväckande klarhet, Hulon. Du borrar och borrar rakt in till sakens kärna. Antag att det nu fanns en sån där behandling, kan du säga något annat om den person eller de personer som skulle kunna ha kontroll över den?

Hulon tänkte efter ett ögonblick. – Jag tror det. De skulle vara mycket försiktiga människor. De skulle vara tvungna att kunna överväga mänsklighetens bästa utan hänsyn till ras eller religion eller nationalitet. De skulle vara tvungna att kunna tänka framåt – år, århundraden framåt. De skulle vara tvungna att kunna hålla sina händer i styr, att låta bli att ingripa, även när ett ingripande kanske skulle rädda tusentals liv. De skulle vara tvungna att i all tysthet utöva påtryckningar här och puffa på litet där, så att de aldrig skulle upptäckas och så att mänskligheten alltid skulle tro att den lärde av sina egna misstag och inget annat.

– Tror du att du är en sådan människa?

– Nej! sade Hulon omedelbart. Men jag vet att jag skulle kunna bli det, om jag fick leva tillräckligt länge. Jag tänker rätt för att bli en sådan människa.

Påståendet var enkelt och uppriktigt, inte skrytsamt.

Flickan betraktade honom ett tankfullt ögonblick. Till slut frågade hon honom lugnt: – Om det fanns odödliga människor på Jorden och om de var allt det du säger, vilket skulle då vara deras mest tvingande behov?

Två gånger såg han henne i ögonen, öppnade munnen för att tala och stängde den igen. Till slut sa han: – Rekryter.

Hon såg fortfarande stint på honom; sedan nickade hon liksom för sig själv.

– Hur mycket skulle du ge för en chans att ansluta dig till dem?

– Hur mycket har jag? Jag skulle ge allt.

– Ditt liv? Skulle du underkasta dig ett prov, som skulle döda dig, om du misslyckades?

– Naturligtvis.

Hon satt och snurrade glaset. – Hulon. Din filosofi är inte på något sätt unik. Det är bara din metod, som är något ovanlig. Du har kommit en bra bit med mycket litet material. Du tänker klart och dina motiv är rena. Det är inte mycket att gå efter. Om du underkastade dig ett sådant här prov, så skulle oddsen i högsta grad vara emot dig.

– Berätta för mig, sade han och rynkade pannan. Varför skulle jag vara tvungen att dö, om jag misslyckades?

– Därför att du skulle veta för mycket.

– Jag vet en hel del nu.

– Du sitter på en bar och pratar med en flicka du har plockat upp, sade hon rakt på sak. Ingen skulle tro ett ord av vad du sa, även om jag bekräftade det, vilket jag naturligtvis inte skulle göra. Men om – och lägg märke till att jag fortfarande säger ”om” – om en sån situation verkligen fanns och om du underkastade dig ett sånt prov, misslyckades och fick leva vidare, så skulle du kanske ställa till med trassel. En sån risk kan inte tas.

– Det verkar förnuftigt. Nå, när ska jag börja?

Hon öppnade handväskan och tog upp ett läppstift. Hon skruvade av hylsan, tog fram en nagelfil och stack in den i hylsan. Hon bände snabbt i den; den föll i två stycken, och ett litet blått piller rullade ner i hennes hand. Hon tog Hulons glas och lade pillret i det. Vätskan började bubbla häftigt. Hon räckte glaset tillbaka till honom. – När det slutar bubbla, så drick det genast. Alltihop.

Han tog glaset, väntade och sade allvarligt: – Är du Jean Harlow?

Hon skrattade. – Naturligtvis inte. Du var tvungen att söka upp oss, och du var tvungen att göra det, därför att du kanske skulle finna ett fall av förlängt liv och inte av något annat skäl.

Den delen klarade du fint, Hulon. Vi gjorde det på det här sättet, därför att du är biomaskinist; det var troligt att just du skulle lägga märke till oss. Vi har också andra sätt.

Det var första gången hon hade sagt ”vi”. Hans hjärta började banka. Plötsligt slutade det allt bubbla i glaset. – Må du leva i evighet, sade han och drack alltsammans.

Han kunde inte tydligt komma ihåg vad som sedan hade hänt. Han såg klart, han gick stadigt, han talade sammanhängande. Mellan den medvetna hjärnan och minnet finns en länk, genom vilken varje intryck flyter för att lagras. Och hos Hulon hade denna länk knäckts eller åtminstone klämts ihop, nupits av så att alla intryck, när de väl hade tagits emot, gick förlorade på några sekunder. Han kom ihåg att han hade promenerat och sedan åkt – det var en bil, men om det var en taxi eller en privatbil kunde han inte erinra sig – och när han hade åkt en viss tid, som kunde ha varit minuter eller timmar, fanns det ett rum med flera människor i. Flickan försvann någonstans på vägen; det fanns andra kvinnor, men hur många eller hur de såg ut kom han inte ihåg. Det fanns en man, som hade ett allvarligt grått ansikte och som talade med honom en lång stund. Det fanns ett rum som saknade hörn och hade blekgröna väggar, och i rummet fanns ett bord på hjul. Och det fanns ett tillfälle, då han gång på gång upprepade två frågor:

Var är slutet på korridoren?

Vilken död kommer jag att möta där?

Och mannen med det grå ansiktet hade vänligt önskat honom lycka till, lugnat honom och gjort det klart för honom att han skulle få sin belöning, om han kunde besvara de här frågorna.

Och sedan hade han vaknat upp här i det av grönt upplysta mörkret.

Hulon reste sig och gick fram till korridorens mitt. Han stannade och lyssnade. Inget. Han drog ett djupt andetag, vände sig till höger och började marschera nerför korridoren. Då och då fick han en ingivelse att rusa i väg från mörkret som följde honom, men han gjorde allt han kunde för att behärska sig. Han började räkna sina steg och såg sig om vid vart femtonde. Helt säkert skulle inget hinna ikapp honom under den tid det tog honom att gå femton steg.

Efter några minuter blev räknandet och huvudvändandet automatiskt, och han lugnades ganska mycket – trubbades nästan av – av omgivningens enformighet. Då och då passerade han ett par bubblor, som dansade sin meningslösa gavott på golvet. En gång såg han två stöta samman med varandra, smälta samman, brista och försvinna.

Var fanns döden?

Det måste vara en död utanför honom själv, tänkte han. Bortsett från att de enformiga väggarna och golvet inte bjöd honom något att hänga sig på och bortsett från den fullkomliga frånvaron av allt som han skulle kunna vända mot sig själv stred tanken på självförintelse helt mot själva provets natur. Det gjorde, insåg han plötsligt, också alla tankar på att han skulle dö av hunger eller törst. Det fanns inte någon tidsgräns för hans prov. Döden måste presentera sig själv för honom eller han sig för den och det kunde ta dagar. Han måste sova. Skulle döden komma till honom under hans sömn? Han ryckte på axlarna. Han kunde bara uppskjuta sömnen så länge som möjligt och sedan hoppas på att han skulle sova tillräckligt lätt för att varnas, när döden nalkades.

Han började bli törstig. Nästa bubbla han närmade sig väckte hans uppmärksamhet. Han stannade och iakttog den ett ögonblick, drog sedan ett djupt andetag och lyfte varsamt upp den. Han kom ihåg en novell han en gång hade läst, en novell som hette ”Guldfiskskålen” och som handlade om två människor, som var tillfångatagna av superintelligenta väsen och fick sitt vatten i klot som synbarligen bara var gjorda av vatten; när de bet i ett, kunde de dricka det som inte spilldes ut. Hulon var just nu benägen att strunta i allt han någonsin hade lärt sig och bara använda det han såg. Han tryckte därför ansiktet mot bubblan och drog in den i munnen. Ytan brast och bubblan upphörde att vara en bubbla och rann mellan fingrarna på honom. Han kupade sina händer och lyckades häftigt svälja två gånger, innan all vätskan var borta. Den hade en smak som erinrade om oxspad och det vatten som sparris har kokts i, och han fann den utsökt. Om vätskan hade någon skadlig verkan, kunde han inte märka det. Han

förvånades ett ögonblick över sin egen dumdriftighet och kom sedan till slutsatsen att han måste ha blivit tillsagd innan han kom hit att bubblorna var oskadliga för honom.

Han började gå, och när han åter fäste uppmärksamheten på korridoren, slogs han tvärt av att något var annorlunda. Det hade skett gradvis, och bara hans envisa koncentration på törsten gjorde det möjligt för honom att lägga märke till skillnaden. Den fanns i ljuset. Det hade förlorat sin grönaktiga skiftning och var nu klargult.

– . . . tretton, fjorton, femton, mumlade han och såg sig om. Inget annat än mörker som närmade sig. – Ett, två, tre . . .

– Åh!

Utropet undslapp honom, när han skymtade något framför sig. Det gav honom en häftig chock. Det var en oregelbundenhet i den enformiga korridoren. Det var en ny färg till det gula och det svarta. Det var en ny faktor i korridorens sövande enformighet. Och det var en död man.

Han var säker på att mannen var död. Det berodde på den infallna munnen, de vaxlika, rynkiga händerna som var så omsorgsfullt knäppta, den statyaktiga orörligheten och lukten, hur svag den än var.

Det var en gammal, gammal mans kropp. Den låt stelt utsträckt, med anklarna tillsammans och händerna knäppta på det magra bröstet. Den hade på sig ett likadant klädesplagg som Hulon hade, men ett som saknade utstrålning. Det glödde men uppenbarligen genom reflexer, och reflexens färg fick hans ögon att värka. Den var röd.

Hulon närmade sig långsamt liket och såg ner på det. Var detta den död han skulle möta?

Nej. Döden fanns här otvivelaktigt, men det rådde inte något tvivel i hans hjärna om att den död han sökte var hans egen, inte någon annans. Detta var någon annan som hade funnit den. Om han ville se det på det viset, så var detta bevis för att döden allt emellanåt besökte den här korridoren.

Han föll på knä och lade ovansidan av handen på den orörliga pannan. Den var kall. Hulon reste sig och tog ett steg tillbaka. Vem hade lagt ut liket?

Tja, vem hade placerat Hulon där? Det var meningslösa frågor. Han tvekade ett ögonblick till och vände sedan resolut ryggen åt liket och fortsatte. Framför honom var samma öppna mörker. Bakom honom hade skimret av reflekterat ljus krympt ihop och jagade mörker honom.

– . . . tolv, tretton, fjorton, se dig om. Ett, två, tre . . .

Ljuset förändrades igen. När hade den där kलगula färgen fått en skiftning i orange?

Han bestämde sig för att inte tänka. Han skulle se framåt och bakåt. Han skulle ha ögonen på ljuset. Han skulle dricka då han blev törstig, och om han måste så skulle han sova. Om han skulle sluta sig till naturen av den död som fanns här, så behövde han fler indicier. Om han skulle finna vad som fanns vid slutet av korridoren, så måste han promenera dit. Under tiden skulle han inte tänka.

Den orangea färgen djupnade på något sätt – blev röd. Han iakttog den medan han gick, gick, vände sig om, gick, gick, vände sig om. Och ungefär i samma ögonblick, som han märkte att det var en röd färg utan gult i en verkligt röd färg, såg han ännu en ljusröd framför sig. Han var inte säker på hur mycket senare det var – två timmar, tre – han visste bara att han hade gått länge.

Han saktade farten och närmade sig försiktigt skimret. Förra gången hade det varit ett lik. Den här gången . . .

Han stönade till. Också denna gång var det ett lik. En gammal man. Detta lik var värre att se på än det andra. Också detta hade en kort skjorta på sig, vilken lyste av reflekterat ljus, som vanvettigt nog inte hade samma färg som det ljus som träffade den. Den var klarblå. Detta var emellertid inte det fasansfulla. Det som skrämde Hulon var likets ställning.

Det låg inte pryddligt utsträckt som det andra. Det låg i en hög på golvet, inte riktigt mitt i korridoren, som om det hade slängts där. Skjortan hade åkt upp runt bröstet, och ena armen

var hopknölad på ett sätt, som vore omöjligt, om den inte vore bruten.

I årtal hade Hulon ansett köttet vara av föga vikt, när det väl var dött, och han hade betraktat begravningsceremonierna och de dystra traditionerna som blotta kvarlevor från barbariets tid. Trots detta fann han sig själv fylld av skräck och medlidande vid åsynen av denna stackars stupade varelse. Han föll på knä bredvid liket och vände det på rygg. Ena ögat var uppspärrat. Han slöt det varsamt, knäppte försiktigt den dödes händer, rätade ut hans ben och slätade till skjortan.

Han reste sig och kände sig på något sätt bättre till mods än innan.

– Ta det så lugnt, kompis, sade han. Hej.

Han började åter gå, gå, vände sig om. Vid första ögonkastet bakåt var liket ett lik; vid det andra något suddigt blått. Vid det tredje fanns det bara det envisa, smygande mörkret. Därefter bara den oföränderliga, hypnotiska triangel i vilken han gick mellan skuggor.

I sinom tid blev hans skjorta violett, och när han fick syn på den tredje döde mannen, i gult, blev hans skjorta blå.

Det gulklädda liket var på något sätt svårare att se på. Kanske det berodde på trötthet, kanske det berodde på den obestämbara färg som strömmade ut från honom själv, men när han rullade runt liket och rätade ut det, dröjde det några ögonblick, innan han upptäckte att också detta hade en bruten arm. Det här liket var ännu värre förvridet och ännu mer vårdslöst kastat än det förra.

När han var klar ställde han sig och såg ner på liket och försökte tänka. En bubbla irrade fram till honom och började stöta till den döde mannen. Hulon sparkade till den så hårt att det gjorde ont i knäet. Den stänkte ner likets ansikte och hals med sin vätska.

– Förlåt, sade Hulon ynkligt.

Han vände sig och fortsatte nerför korridoren i det att han fortfarande räknade högt. – . . . nio, tio, elva . . . När han tredje gången hade kommit till ”femton” och såg sig om, hade mörkret uppslukat det tredje liket.

Det dröjde länge, innan han råkade på nästa vårdslöst kastade lik. Han rörde inte vid detta. Han gick tillräckligt nära för att hans ljus – som nu var gult, sedan det hade gått igenom en oändlig serie gröna nyanser – skulle falla direkt på det fjärde liket. Det var klätt i rött och hade en onaturligt förvriden arm. Hulon drog långsamt och djupt in andan genom skälvande näsborrar. Hans ögon var matta och hela hans kropp värkte av trötthet och hans fotsulor kliade irriterande av den ständiga kontakten med golvet's egendomliga yta.

Om jag kunde sova ett tag, tänkte han förtvivlat.

En bubbla piruetterade in i väggen, studsade tillbaka. Han gick fram till den, bredde ut sina händer och tog upp den. Den här gången var han försiktig och drack djupt ur den. Han skakade sina händer och torkade av dem på skjortan och satte sig ner vid väggen för att vila och försöka tänka. Bubbelvätskans smak kändes behaglig i halsen på honom. Han kunde känna hur krafterna strömmade tillbaka in i hans vävnader. Ljuset tycktes bli starkare, men han förstod att det bara berodde på att hans ögon klarnade. Han drog in fötterna och stödde hakan på knäna, och till slut återvände tankeförmågan till honom.

Fyra döda gamla män. Han fixerade tanken på detta och lät allt annat försvinna ur hjärnan. Sedan tog han dem i tur och ordning.

Den förste var klädd i rött, den andre i blått, den tredje i gult – och den fjärde åter i rött. Det fanns något med dessa färger som fick honom att tänka. Det var inte själva färgerna; det var den ordning i vilken de hade kommit. Det var på något sätt organiserat.

Han sköt tanken på de döda männens kläder åt sidan, därför att han för ögonblicket inte kunde komma längre med den. Han slöt ögonen och koncentrerade sig. Färgen på hans eget klädesplagg – gulgrönt då han vaknade här; klargult då han fann det första liket; sedan orange; orangerött; rött. Ordet ”grundfärger” dök upp för honom. Han grep det och höll fast

vid det. *Gult förhåller sig till rött som rött förhåller sig till blått som . . .* Han skakade sig själv häftigt. Antingen var han nära något viktigt eller hade han gripits av yrsel.

Han såg på liket. En på intet sätt märklig gammal man, om man bortser från hans ålder, som var mycket hög. Vad fanns det för ett vanvettigt system bakom de här kropparna med brutna armar? Vilken punkt bevisades, vilka indicier gavs av en samling gamla, likadana lik som på något sätt var förbundna med grundfärgerna och brutna armar och – och vad fanns det mera? Javisst; de låg i en enda röra på golvet som om de hade kastats där. Bortsett från det första förstås.

Färger. Ett självlysande klädesplagg – han pinade nu sin hjärna – som skiftade från gulgrönt till gult, orange, rött, violett, blått, grönt och gult igen. Spektraliskt.

Ljuset hade varit gult när han såg liket i rött; rött när han såg liket i blått; och – ja, blått när han såg liket i gult. Och det som han nu såg var detsamma som det första; ljuset var gult och liket var klätt i rött.

Samma som det första! Tanken slog honom – men han avfärdade den omedelbart. Det finns vissa saker som man inte får tvivla på. Om det här var samma lik igen, så antingen flyttades liket – rycktes bort från korridoren bakom honom och fördes snabbt fram och kastades framför honom och ändrades dessutom om under tiden – eller var korridoren cirkelformad. Den första hypotesen var löjlig om man tänkte på det prov han höll på att genomgå; människorna som utövade kontroll tänkte helt säkert inte hänge sig åt fantastiska och oförargliga förvecklingar bara för att meningslöst oroa honom. Den andra – att korridoren var cirkelformad – skulle kunna godtas bara om han vägrade att godta allt hans balans- och riktnings- och orienteringssinne sade honom. Han *visste* att han hade gått på en plan yta och i rät linje. Alla hans sinnen sade honom det.

Han smög sig fram till liket och föll på knä bredvid det. Det *var* mycket likt det tidigare. Och den brutna armen och – plötsligt kom han ihåg den ilska spark han hade gett den där bubblan och hur den hade stänkt ner det förra liket – eller var det det förrförra? Han kunde inte komma ihåg det och det var inte så viktigt. Han luktade på sina fingrar. Den stimulerande, mättande doften från bubbelvätskan fanns fortfarande kvar på hans händer sedan han drack sista gången. Han böjde sig djupt ner över likets orörliga, förvridna ansikte.

Doften fanns omisskännligen där.

Han kravlade tillbaka till väggen och satte sig på huk där. Han klamrade sig fast vid en enda övertygelse, att vad som än fanns här, oberoende av om han kunde förstå det eller ej, fanns det här avsiktligt, i ett bestämt syfte som berörde honom. Och han förstod nu att färgerna hade fullständigt förvirrat honom. Det hade tagit honom fyra möten för att inse det, och han var nästan säker på att han inte kunde vänta sig fler ”indicier”. Nu om någonsin var det rätt tillfälle för honom att använda den förmåga av filosofisk analys som han hade varit så stolt över. Den tycktes verkligen vara ett uselt verktyg.

Kunde den här korridoren vara cirkelformad?

Det tycktes omöjligt. Även om han hade gått en lång väg mellan liken, var han säker på att han skulle ha uppmärksammat bågen. Den ena väggen skulle hela tiden ha pressats mot honom.

Med en medveten ansträngning lät han sin fantasi börja arbeta. Han hade läst berättelser i vilka antigravitations- och gravitationskontrollerande apparater hade använts. Antag att hans korridor verkligen var cirkelformad – men vertikalt, som en bilring? Och anta att det fanns en apparat som alstrade artificiell gravitation i dess nav? Skulle han då inte gå i en rät linje, varken vända till höger eller vänster och sedan komma tillbaka till utgångspunkten? En sådan fantastisk apparat skulle naturligtvis vara tvungen att kompensera för jordkonstanten, men om han kunde föreställa sig en gravitationsgenerator, så var en gravitationsisolator inte något problem.

Han öppnade munnen för att skrika ut sin slutsats – och behärskade sig. *Vänta*. Detta var bara en hypotes, och den besvarade inte de båda frågorna. Den gjorde den första – Vad finns

vid slutet av korridoren – orimlig och besvarade inte alls den andra: Vilken död kommer du att möta där?

Nej: han måste fundera ut något som täckte allt – korridorens form och storlek, färgerna som ändrade sig, näringsbubblorna, liken. *Liket*.

Han stirrade på den gamle, gamle mannens kropp. – Du skulle kunna berätta för mig . . . , mumlade han. Tänk – *tänk!*

Korridoren kunde inte vara cirkelformad; den *kunde* helt enkelt inte vara det. Och ändå, om det fanns något sätt . . . Om han bara, bara kunde . . . Han knäppte med fingrarna. Det enda han behövde göra var att sätta ett märke på väggen eller på golvet och gå! Om han kunde komma tillbaka till det märket igen . . . – Sätta ett märke hur då? frågade han sig själv högt.

Den besynnerliga ytan kunde inte förses med märken. Vätska försvann på den. Liket stannade kvar på den; han själv stannade kvar på den, men den elastiska ytan kunde inte skrapas, ville inte fläckas.

Använda liket som märke då. Men – han kunde inte lita på det. Han fann det i en enda röra och iförd ett annat slags skjorta varje gång.

Han kom på svaret. Det hade otvivelaktigt funnits i hans hjärna i flera minuter, men han hade inte kunnat få fram det. En stund satt han på huk där och tänkte inte alls. Sedan lät han den skrämmande tanken gradvis utveckla sig. Han började darra.

Han såg ut i det hotfulla mörkret. Han knöt nävarna och gav till ett ljud som lät som en snyftning. Han reste sig sedan och böjde sig försiktigt över liket, rätade de gamla lemmarna, korsade händerna på bröstet och slätade till den scharlakansröda skjortan. – Gå inte din väg, mumlade han.

Han öppnade sitt eget bälte och tog av sig det skimrande gula klädesplagget. Sedan föll han på knä och stack in det under det bälte liket hade på sig, spände fast det där så att det inte fanns någon möjlighet att det av sig självt skulle ramla av. Sedan gick han naken och fruktansvärt ensam in i mörkret.

Skuggorna slöt sig kring honom. Han såg sig om. Den gyllene utstrålningen från hans skjorta strömmade uppåt från det rödklädda liket. Och det var något galet med golvet som det låg på.

Han gick närmare den högra väggen och drog sina fingrar lätt mot den för att låta sig ledas av den, när han gick djupare in i mörkret. Han såg sig åter om. Det han såg fick honom att i ett plötsligt anfall av svindel krampaktigt gripa tag i den lutande väggen.

Liket låg exakt som han hade lämnat det; han såg det lika tydligt och avlägset som ett föremål, som belystes med strålkastare på en scen. Men mellan honom och liket tycktes golvet ha buktat sig ner och även vridit sig, så att den döde mannen liksom låg på ett sluttande däck. Slutningen tycktes nästan vara tillräcklig för att kroppen skulle börja rulla, men det gjorde den inte.

Hulon gick längs väggen, bort från ljuset som bleknade. Golvet där liket låg tycktes mer och mer ställa sig på kant medan han gick, och golvet mellan honom och kroppen tycktes falla neråt bort från kroppen och sedan åter höja sig mot honom. Och efter några minuter tycktes det avlägsna föremålet rotera utom synhåll för honom, och han gick vidare in i ett ofattbart mörker.

Det måste ha varit en halvtimme senare som han började jämra sig. Han var knappt medveten om det i början. Han bet samman tänderna och fortsatte. Hans inre övertygelse var att han hade analyserat sin situation korrekt och att det därför inte fanns något att frukta. Men om han hade fel – vad kunde då lura i mörkret? Vilken fasa kunde kasta sig över honom för att slita och dra i hans mjuka oskyddade kött och glida över honom och slingra den ena kyliga våta slingan efter den andra kring honom?

Han hörde sitt eget tysta kvidande och slutade tvärt med det. *Du är ensam här*, intalade han sig ivrigt. *Det finns inget att frukta*. Han stannade, gled ner på golvet och kröp ihop för att vila. I tystnaden, i ett mörker som var så fullständigt att han kunde se sin egen puls' röda

blixtar, tvingade han sin hjärna att lugna sig.

Något kyligt rörde vid hans nakna höft. Han vred sig bort och skrek och förstod i samma ögonblick att det var en av bubblorna. Hans hjärta bankade så hårt att han plötsligt greps av panik vid tanken på att han kanske inte skulle kunna höra annalkandet av . . . av . . . *Men jag är ensam här*, hånade han sig själv.

Han trevade efter bubblan, rörde vid den, lyfte upp den och drack snabbt. Den kraftiga näringslösningen lugnade honom. Han vilade sig ett ögonblick till och reste sig sedan och sträckte på benen. *Snart borde jag se ljuset*, tänkte han medan han gick. *Och om jag har rätt, så borde ljuset vara rött och kommer den gamle mannen att vara klädd i . . . i . . .* Han började sjunga högt medan han gick: – Violet, blått, grönt, gult, orange, rött, violett, blått, grönt . . .

Framför sig började han se en skymt av ljus; den var så svag att det lätt kunde ha varit ett spratt som hans hyperkänsliga, ansträngda ögon spelade honom. Han ökade takten. Nu skulle han snart få besked.

Hela hans kropp jagade mot ljuset och han blev alltmer medveten om det djupare mörkret bakom sig. Nästan hysteriskt kastade han av sig den fäderneärvda skräck som tyngde hans nakna rygg och axlar och som ökade då han ökade takten.

Och nu var det omisskännligen ett ljus, och ljuset var rött! Hulon skrattade och började springa. Han kunde se väggarna nu och kunde åter urskilja korridorrens form. Åter såg han golvet böja sig neråt och bort från honom och sedan upp igen till den dolda ljuskällan. När ljuset till slut kreverade i hans synfält, stönade han till och slängde armarna för ögonen. Han saktade in och kisade med ögonen, tills han kunde se igen.

Han såg ett lik och det var klädd i blått! Rött ljus och en blå skjorta och han hade rätt! Han hade rätt!

Han rusade mot den utsträckta, döda gestalten, som på avstånd tycktes klibba fast vid väggen – en vägg som lutade och vred sig och förenade sig med det lutande och sig vridande golvet under hans fötter. Detta gav honom inte längre svindel, ty han förstod det nu, och hans synsinne stod inte längre i strid med det balans- och orienteringssinne som med auktoriteten av trettio års erfarenhet sade honom att golvet var vågrätt och platt.

Han sprang bort mot liket, som när han kom fram till det låg på det vågräta golv han själv stod på. Han log mot det. – Tack, kompis, sade han och småskrattade. Han befriade den lysande röda skjortan från det blå bältet på den skjorta liket hade på sig. Han drog den över huvudet och spände fast bältet. Sedan drog han djupt in andan och ropade:

– Kom och hämta mig! Jag har svaren!

Hans röst sögs girigt upp av den ekolösa korridoren. Stelt väntade han. Sedan slocknade till hans fasa ljuset.

Hulon stod stelbent i det totala mörkret. *Jag har utnyttjat alla mina resurser*, tänkte han trotsigt. *Det kan inte finnas någon annan lösning.*

Ett litet ihållande väsen hördes, men det dränktes nästan av hans flämtande andhämtning. En bitter dunst trängde in i hans näsborrar. Han försökte låta bli att andas, men det fick honom att flämta, och när han gjorde det, började det susa i hans öron och han föll tungt; han var vid fullt medvetande, men han var oförmögen att röra sig.

Väsande upphörde. Tystnad. Sedan surrandet av en fläkt. Den bittra dunsten försvann. Han låg i flera minuter slapp, nästan på sidan.

Ett starkt ljus stack honom i ögonen. Någonstans hade väggen öppnat sig. Det stod människor runt honom. En flicka – samma som han först hade talat med, men hennes hår var kastanjebrunt nu. Och mannen med det grå ansiktet som frågade: – Kan du höra mig, Hulon?

– Ja, sade Hulon tydligt.

– Är du klar att ge svaren?

– Ja.

Mannen föll på knä bredvid honom. – Den ånga som du just har inandats kommer att döda dig om två minuter, sade han lugnt. Jag har här en spruta som kan hindra det från att ske.

Sedan jag har givit dig den – om jag gör det – kommer du att dö om två timmar. Det finns naturligtvis en ytterligare behandling. Det är den som du kom hit för. Den kommer att döda dig om . . . åh, låt oss säga tolv- eller fjortonhundra år, om den inte förnyas. Nå: ge mig svaren, och om de är korrekta, så ska du få sprutan. Redogör för ditt resonemang, och om det är godtagbart, så får du den slutliga behandlingen. Förstår du? Du kommer att dö nu eller om två timmar eller inte alls.

– Jag förstår, sade Hulon med stadig röst. Det var egendomligt att kunna tala utan att kunna röra sig.

– Vad finns i slutet av korridoren?

– Jag, sade Hulon. Den . . . har inte något slut.

– Vilken död väntade dig?

Hulon sade försiktigt: – Bortsett från allt som ni skulle kunna göra med mig fanns det bara ett slags död där, så länge som det var varmt och jag fick näring. Ålderdom.

Sprutan bet i hans axel. – Åh, bra, bra! sade flickan.

De hjälpte honom upp på fötter, när han sade att det började sticka i benen på honom, och de vände honom mot en oregelbunden öppning i väggen. Han hjälptes in i en kort tunnel med en ståldörr i andra änden. Denna dörr öppnades då de närmade sig, och de steg ner i något som tycktes vara ett bekvämt möblerat mottagningsrum för en läkare. Hulon placerades i en fåtölj framför skrivbordet. Mannen med det grå ansiktet satte sig i skrivbordsstolen och flickan på kanten av skrivbordet. Hon log mot honom och han log tillbaka.

– Se här, sade mannen och pekade på en låda på skrivbordet. Den såg ut som en liten högtalare. Han slog till en knapp på ena sidan av den. – Det här är en mikrofon. Det finns en massa människor som lyssnar. Om de tycker om vad de får höra, så blir du godkänd. Det finns en grön och en röd lampa – ser du? Jag behöver väl inte förklara så mycket mer? Utom att alla rösterna räknas samman och att det krävs två tredjedelars majoritet för att tända någon av lamporna. Ska vi fortsätta?

– Jag har knappt två timmar på mig, sade Hulon med en grimas. Kanske det är bäst att vi gör det.

Läkaren log. – Just det. Berätta det bara på ditt eget sätt, vad du räknade ut om korridoren och hur.

– Ja, sa Hulon fundersamt, det lättaste att räkna ut var att den inte hade något slut – det vill säga att den vred sig tillbaka i en cirkel på något sätt. Jag antog att det fanns något slags gravitationsmekanism under golvet. Är det riktigt?

Flickan nickade. – Hur kom du att tänka på det?

– Det var den enda möjligheten. Den tycktes inte svänga till höger eller till vänster. Och i början gissade jag att det var en vertikal cirkel som på ett bildäck. Men den idén sprack när jag band fast min skjorta vid den döde mannen och vandrade bort från honom och såg hur korridoren vred sig. Ljusets färg var den verkliga vinken. Medan jag vandrade genom korridoren, gick den genom hela spektret. Varje gång jag stötte på liket, fann jag att dess kläder hade en annan färg – och dess färger gick också genom spektret. När jag var skolgrabb, lärde vi oss färgerna genom dessa initialer: V, B, G, G, O, R. Ja, om man betraktar dessa som sex ”punkter” på bandet, så ser man att färgen på den döde mannens kläder alltid var två ”punkter” efter. Dessutom såg jag att jag var en tredjedel av vägen genom spektret varje gång jag stötte på den döde mannen. Så jag har tre ”tredjedelar” att sätta samman: jag stötte på liket en tredjedel av vägen genom spektret – likets kläder var en tredjedel genom spektrum efter min färg – och så korridorens triangulära genomskärning. Det finns bara en förklaring, som passar in på allt det, om man därtill lägger att den stackars mannen låg i oordning på magen varje gång jag stötte på honom. Och det är liksom . . . svårt att beskriva.

– Försök, sade läkaren.

– Ja, sade Hulon, för en tid sedan visade mig min arbetskamrat på bion, Frank, något som höll mig sysselsatt i timtal. Han hade visst läst om det i en tidning. Han tog en filmremsa som

var ungefär trettio centimeter lång och satte samman ändarna. Han vred den ena ändan av remsan ett halvt varv och klistrade sedan ihop den. Nå, om man följer den där remsan i mitten eller sätter märken på den med en penna, så finner man att den förbaskade grejen har bara en sida!

Läkaren nickade och flickan sade: – Ett Möbius-band.

– Kallas det så? sade Hulon. Jag antog att den här korridoren måste vara något sånt. På den där remsan rörde en enda obruten linje vid båda sidorna. Det enda jag behövde göra var att räkna ut en sak som var byggd så att en obruten linje skulle täcka alla de tre sidorna. Jag satte mig ner och funderade ut den.

Om man tar ett stycke lera och gör en lång . . . hm . . . korv av den och sedan formar den så, att den får ett triangulärt tvärsnitt, och om man sedan för samman ändarna och vrider den ena hundratjugo grader och för ihop dem, så skulle man få en sån där sak. Den skulle ha bara en sida som . . . vad var det nu . . . som Möbius-bandet.

– Bra resonerat, sade läkaren. Du har alldeles rätt. Inom parentes sagt skulle den ha bara en kant också.

– Skulle den? Det tänkte jag aldrig på. Hur som helst tänkte jag mig en sån där sak och föreställde mig en som var ihålig och som jag befann mig i. Nå, vad ljuset beträffar, är min gissning den att det rörde sig genom spektret en tredjedel av vägen varje gång jag gick runt cirkeln och hela vägen genom spektret, när jag hade gått runt tre gånger – det vill säga, när jag hade kommit fram till det ställe, där samma ”vägg” var ett golv igen. Jag tror att korridorrens väggar var ett golv, den ena efter den andra, menar jag.

– Det är ganska uppenbart. Nå, vad har du för teori om gravitationen?

– Jag kan bara säga *vad* som skedde, sade Hulon och rynkade pannan, inte *hur*. Men det tycks mig som om hela korridoren på något sätt var isolerad från jordgravitationen och att mina fötter på något sätt kontrollerade en artificiell gravitation på stället. Med andra ord, var jag än gick så var det ”ner”. Och den effekten fungerade bara längs den sida som var ”golv” för ögonblicket. Jag menar, om jag hade vänt och försökt promenera uppför väggen, så skulle den inte ha fungerat, fastän den väggen blev golv senare, när jag stötte på den på ända. Det var det som kastade runt den döde mannen, så att han låg på magen varje gång jag träffade på honom. Han låg snällt och stilla, tills en vägg bredvid honom blev golv och golvet han låg på blev vägg. Då föll han helt enkelt ner på det som för tillfället var golv.

– Bra! sade läkaren hjärtligt. Och har du någon idé om varför du alltid fann honom klädd i olika färger?

– Egentligen inte. Såvida det inte var utmärkande för materialet att återspegla gult med blått, rött med gult och blått med rött. Jag förstår inte hur det kunde ske, men å andra sidan förstår jag inte heller hur en gravitationskontroll kunde ske.

– Utmärkt! Du klarar dig fint. En fråga till och sedan ska vi låta det gå till omröstning. Varför tror du att vi gjorde provet på det här viset?

– Tja, jag . . . jag antar att det var för att ni skulle kunna pröva allt som finns att pröva hos en människa, sa Hulon. Att se om hon kan analysera saker hon iakttar – även saker som strider mot hennes tidigare erfarenhet.

– Just det, log läkaren. Inräknat hur rädd hon kan bli och ändå tänka klart.

Han lutade sig fram mot högtalaren. – Omröstning, sade han kort.

Det blev en spänd paus, och sedan blinkade det gröna ljuset till, slocknade, tändes – och förblev tält.

Läkaren slog förtjust ihop händerna, och flickan gled ner från skrivbordet och kysste Hulon på kinden.

– Du är godkänd, pojke, sade läkaren. Du har haft rätt i allting. Antigravitation är något som vi har haft länge. Ytorna i korridoren är bestrukna med ett ämne som befinner sig i ytmolekylrörelse. Vi använde det därför att man inte kan sätta några märken på det. Din skjorta är behandlad med ett ämne, som ger fluorescens rakt genom spektrum, framkallad av radio-

vågor av ultrahög frekvens. Och den döde mannen – som i förbigående sagt inte var verklig – hade en skjorta, som var behandlad för att göra just det som du gissade – den återspeglar ljus en tredjedel av spektret ifrån ljuskällans färg. Du kommer att få lära dig allt det här i sinom tid. – Han reste sig. – Låt oss sätta i gång.

Hulon reste sig också. Han var överlycklig. – Och sedan vad?

– Sedan återgår du till ditt arbete precis som vi andra. Du kommer naturligtvis att tillbringa en massa tid med din nya ”stadiga”, och då och då kommer du att bevista ett möte. Men i stort sett kommer allting att vara som förut.

– ”Stadiga”? undrade Hulon.

Flickan sade: – Jag.

Och hon gav honom ett leende, som fick det att gå runt i huvudet på honom.

– Nå, sade Hulon, det kommer jag att tycka om!

Engelska originalets titel: *What Dead Men Tell*. Först publicerad i *Astounding Science Fiction*, november 1949.